

Опара Надія Миколаївна

канд. с.-г. наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ У ВНЗ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО- ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

«Природа – невичерпне джерело знань, емоцій, відчуттів. Це основа і запорука нашого життя... Ми виховуємо у своїх вихованців погляд на природу, як не народжене багатство, що передається з покоління в покоління. Цінність якого ні з якими іншими цінностями порівняти і зіставити не можна»

В.О. Сухомлинський

Останнім часом проблема взаємодії людини і природи стала вельми гострою, а вплив людського суспільства на навколишнє середовище приймає глобальні масштаби. В умовах екологічної катастрофи, що насувається величезного значення набуває екологічне виховання, як складова частина морального виховання людей будь-якого віку і професії.

У наш час особливо гостро стоїть питання підготовки екологічно грамотних спеціалістів. У кожного випускника ВНЗ повинно бути сформоване екологічне мислення, прищеплена звичка оцінювати свої дії з точки зору наслідків, які можуть відбутися в навколишньому середовищі.

Він повинен не тільки охороняти природу, раціонально використовувати її природні ресурси, але і вирішувати якісно нові завдання – прогнозувати зміни навколишнього середовища і керувати ними.

Підготовка спеціалістів відповідного рівня вимагає подальшого удосконалення системи екологічного виховання, розвитку і впровадження в повсякденному житті його головних принципів:

- професійної спрямованості;
- безперервності;
- міждисциплінарності.

Екологічне виховання – це систематична педагогічна діяльність, що спрямована на розвиток у людини культури взаємодії з природою. В.О. Сухомлинський писав: «Екологічне виховання – це могутнє джерело енергії думки, це поштовх, який може пробудити лінивого, сонного. Перед красою природи дитина стає такою, якою повинна бути. Коли учень є з природою віч-на-віч і перед ним відкривається світ дивних і цікавих речей, то треба дати волю дитині і тоді вчитель може краще спостерігати, як дитина сприймає навколишній світ, як вона бачить, як думає».

Змістом сучасного екологічного виховання здобувачів вищої освіти можна вважати усвідомлення того, що світ природи є середовищем існування людини, тому вона має бути зацікавлене в збереженні гармонії, чистоти та цілісності цього середовища. Завданнями екологічного виховання у ВНЗ є:

- формування навичок діяльності і вмінь в природі;
- нагромадження, систематизація та використання екологічних знань;
- виховання любові до природи, бажання берегти і примножувати її.

Мета екологічного виховання ЗВО – формування в особистості екологічного мислення і свідомості. Передумовою мети екологічного виховання є екологічні знання, а наслідком – екологічний світогляд.

Еколого-валеологічне виховання – це цілеспрямований процес залучення ЗВО до природних цінностей людства, формування у них відповідних моральних якостей, навичок і звичок. Завданнями еколого-валеологічного виховання на сучасному етапі є:

- виховання доброзичливого ставлення, чуйності, любові до об'єктів природи;

- виховання потреби у спілкуванні з природою, уміння спостерігати й відчувати її красу та гармонію своєї душі під час перебування на природі;
- розвиток інтересу, прагнення до пізнання природи, її вплив на організм людини;
- виховання відповідальності за свої вчинки у природі, виховання культури поведінки;
- формування здатності та вмінь піклування про природні об'єкти та своє здоров'я;
- еколого-валеологічна спрямована діяльність.

Як форми освітньої роботи з еколого-валеологічного виховання у вищій школі можна рекомендувати наступні:

1. Навчально-дослідницька діяльність:

- організація і проведення соціальних досліджень;
- організація і проведення екопрактикуму;
- еколого-краєзнавчі екскурсії;
- виконання проектних завдань.

2. Природоохоронна діяльність:

- екологічні суботники;
- рейди по впорядкуванню водоохоронних зон, берегових лісосмуг водоймищ, що знаходяться на території та в межах населених пунктів, де розташовані ВНЗ;
- виготовлення штучних гніздівель;
- догляд за рослинами;
- екологічні акції;
- посадка зелених насаджень.

3. Навчально-просвітницька діяльність:

- виступи на кураторських годинах;
- конкурс малюнків, плакатів, листівок;
- захист екопроектів, звітів про проведення дослідження;

- суспільний огляд досягнень студентів;
- конкурс віршів, оповідань, есе на екологічну тематику;
- складання звернень до жителів міста;
- пропаганда екологічних знань серед населення мікрорайону, де розташований ВНЗ;
- створення студентського театру екологічної моди;
- випуск екологічних бюлетенем та екологічних газет кафедри, факультету, ВНЗ;
- проведення тематичних декад та тижнів;
- випуск буклетів на екологічну тематику;
- створення комп'ютерних презентацій.

4. Науково-дослідна робота ЗВО.

Сучасне суспільство це суспільство нових освітніх технологій. Важливим завданням сучасної вищої освіти є формування у ЗВО ключових компетентностей екологічної думки. Сьогодні одним з головних завдань викладачів підвести ЗВО до правильної оцінки теперішнього екологічного становища, до розуміння необхідності бережливого і економного ставлення до ресурсів природи.

Екологічні знання допомагають ЗВО виробляти певну позицію, екологічно грамотну поведінку, виховувати бережливе ставлення до природи.

Дисципліни природничого циклу у ВНЗ мають всі можливості для формування екологічної культури ЗВО. Від того наскільки глибоко буде усвідомлено здобувачем вищої освіти потреби дбайливого, бережного ставлення до природи як національного суспільного багатства, вміння передбачати наслідки своєї поведінки, а також дії інших людей у природі, використовувати ґрунтовні наукові знання при виборі рішень стосовно природи у процесі своєї майбутньої професійної діяльності, істотною мірою залежатиме майбутнє людства. Ставлення ЗВО до природи свідчить про рівень їх культури, їх позицію як громадян незалежної України.

Бібліографічний список

1. Тараненко І.З. Розвиток життєвої компетентності та соціальної інтеграції: досвід Європейських країн.//Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство. Наук.-метод. збірник (Під ред.. Н. Софій). Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» та ін.. – К.: контекст, 2000.
2. Прокофьева М.Ю. Международная интеграция как принцип университетского образования. / Вестник Луганского национального педагогического университета. Серия: Педагогические науки. – 200. - №4. с. 232-241.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. с. 367.
4. Качинський А.Б. Сучасні проблеми екологічної безпеки України. – К.: 1994. – 48 с. / Рада нац. безпеки при Президентові України нац. ін.-т стратег. дослід.: Сер. «Наукові доповіді» №33.
5. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення. – К.: НШСД, 2001. – 312 с.